

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum 22 maart 2021
Betreft Beantwoording vragen over artikel 'Subsidie voor fossiele brandstoffen
ongekend groot'

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u, mede namens de staatssecretaris van Financiën, de antwoorden
aan op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door het lid Van der Lee
(GroenLinks) over het artikel 'Subsidie voor fossiele brandstoffen ongekend groot'.

Deze vragen werden ingezonden op 9 februari 2021 met kenmerk 2021Z02653.

B. van 't Wout
Minister van Economische Zaken en Klimaat

2021Z02653

1

Bent u bekend met het artikel 'Subsidie voor fossiele brandstoffen ongekend groot'?

Antwoord

Ja.

2

Kunt u het verschil verklaren tussen het stimuleren van het gebruik van fossiele brandstoffen, wat volgens het kabinet in Nederland 4,5 miljard euro per jaar is, en het bedrag waar de schrijver van dit artikel op uitkomt, namelijk een viermaal hogere jaarlijkse subsidie van 17,5 miljard euro?

Antwoord

In de brief over financiële prikkels voor fossiele brandstoffen in Nederland (Kamerstuk 32813, nr. 566) is een tabel opgenomen waarin de gemiste overheidsinkomsten van fiscale en niet-fiscale maatregelen berekend zijn op € 4,5 miljard. In deze tabel is eveneens voor enkele posten aangegeven dat het niet mogelijk is om een inschatting te geven van de corresponderende gemiste overheidsinkomsten, omdat de benodigde gegevens hiervoor ontbreken en/of er geen betrouwbare inschatting te maken is. Onder de tabel in de kamerbrief wordt dit per regeling toegelicht. De auteur van het artikel 'Subsidie voor fossiele brandstoffen ongekend groot' (hierna: auteur) heeft geprobeerd de ontbrekende bedragen in te vullen. Ik deel de aannames die de auteur daarbij hanteert niet. Ik ben dan ook van mening dat de berekening geen goede inschatting geeft van de jaarlijkse subsidie voor fossiele brandstoffen.

3

Waarom heeft u de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) niet gebruikt, gezien het feit dat in het overzicht van het kabinet van een aantal regelingen het bedrag ontbrak omdat dit niet beschikbaar zou zijn, maar dat uit het artikel blijkt dat een groot deel van deze ontbrekende subsidies alsnog kan worden berekend met openbare gegevens van het CBS?

Antwoord

De cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) presenteert, zijn niet 1-op-1 te gebruiken voor het berekenen van de ontbrekende bedragen. Hiervoor is een vertaalslag nodig waarbij aannames moeten worden gedaan. Ik licht een aantal van deze punten in het vervolg uit.

Allereerst is bij het bepalen van de budgettaire omvang van het degressieve tarief in de energiebelasting zeer bepalend tegen welk benchmarktarief je de huidige, bestaande degressieve tarieven af zet. Een degressieve belasting is een belasting waarbij het tarief lager wordt naarmate de grondslag stijgt. De keuze van het benchmarktarief is arbitrair. Dit heeft als gevolg dat een dergelijke berekening met arbitraire keuzes weinig zekerheid biedt over de daadwerkelijke omvang. De auteur kiest in zijn berekening om iedere afwijking van het hoogste belastingtarief

van de eerste verbruiksschijf aan te merken als fossiele subsidie en trekt dat door in alle berekeningen van tariefverschillen en vrijstellingen. Deze benadering zou er toe leiden dat bij een vergelijking tussen landen de fossiele subsidie in een land dat een deel van het verbruik hoog belast en een deel minder hoog sprake is van een fossiele subsidie. In een land waar al het energieverbruik laag wordt belast zou dan geen sprake zijn van fossiele subsidie. Een benadering met dergelijke uitkomsten is volgens het kabinet niet wenselijk.

Ook bij bijvoorbeeld het bepalen van de omvang van de vrijstelling voor aardgas gebruikt voor elektriciteitsopwekking kiest de auteur om de fossiele subsidie te bepalen door de vrijstelling af te zetten tegen het hoogste tarief.

De benchmark-aspecten zoals genoemd bij het degressieve tarief in de energiebelasting spelen op vergelijkbare wijze bij het verschil tussen de accijns op benzine en diesel. De auteur presenteert iedere afwijking van het hogere benzinetarief als een fossiele subsidie. Ook hier geldt dat die keuze arbitrair is en zou leiden tot onwenselijke en onlogische uitkomsten bij vergelijkingen tussen landen.

Verder valt op dat de berekeningen van de auteur inclusief 21% btw zijn gepresenteerd, waar de overheid de ramingen voor de fiscale regelingen binnen de energiebelasting altijd exclusief btw presenteert. Dit verklaart ook een deel van het verschil.

4

Kunt u toelichten op hoeveel miljard euro subsidie voor fossiele brandstoffen het kabinet zou komen als zij gebruik maakt van de openbare gegevens van het CBS? Zou dit overeenkomen met de 17,5 miljard euro van dit artikel?

Antwoord

In het antwoord op vraag 3 heb ik toegelicht dat de cijfers van het CBS niet 1-op-1 zijn te gebruiken voor het berekenen van de ontbrekende bedragen en het hierbij gaat om arbitraire keuzes in de berekening. Zowel bij het verschil tussen de benzine en dieselaccijns als bij het degressieve tarief is het ontbreken van een geschikte benchmark vanwege de arbitraire keuze van deze benchmark de reden voor het niet kunnen presenteren van cijfers.

5

Bent u van mening dat door de ontbrekende gegevens een vertekend beeld is ontstaan van de hoeveelheid subsidie voor fossiele brandstof? Kunt u dit toelichten?

Antwoord

Ik ben niet van mening dat er een vertekend beeld is ontstaan. In de brief is een overzicht opgenomen van alle relevante fiscale en niet-fiscale regeling. Daarbij is voor zoveel mogelijk posten eveneens een inschatting opgenomen van de corresponderende gemiste overheidsinkomsten. De overige posten zijn transparant weergegeven in de tabel, met de toelichting dat een bedrag niet beschikbaar was vanwege de bij de toelichting genoemde redenen. Het

gepresenteerde bedrag van € 4,5 miljard is daarmee niet het volledige bedrag. Het berekenen van de overige posten met arbitraire aannames zou mijns inziens echter juist leiden tot een vertekend beeld.

6

Kunt u toelichten hoe zo'n hoge jaarlijkse subsidie te verenigen is met de motie Van der Lee uit 2018 die vraagt om een stapsgewijze afbouw van financiële prikkels die de Nederlandse klimaatdoelen tegenwerken?

7

Wat gaat u doen tegen de grootschalige fiscale stimulering van fossiel energiegebruik?

Antwoord op 6 en 7

Zoals eerder gedeeld in de brief van 14 september jl. heeft het kabinet het voornemen om deze financiële prikkels voor fossiele brandstoffen af te bouwen en zo het gebruik van fossiele brandstoffen beter te beprijzen. Daarbij is van belang dat dit dient te gebeuren met oog voor het gelijke speelveld. De regelingen zien in veel gevallen op sectoren die gevoelig zijn voor internationale concurrentie. Bovendien zijn vrijstellingen soms zowel vastgelegd via regelingen in het kader van de Europese Richtlijn Energiebelastingen als via internationale, Europese en bilaterale verdragen, hetgeen de mogelijkheid tot en het effect van eigenstandig handelen van Nederland beperkt. Dit jaar wordt er een voorstel verwacht van de Europese Commissie voor de herziening van de Richtlijn Energiebelastingen zodat deze past in het streven naar een CO₂-neutrale energiehuishouding in 2050. Dit voorstel biedt kansen voor verminderen of afschaffen van financiële prikkels voor fossiele brandstoffen in Europees verband en kan als input dienen voor een nieuw kabinet. Daarnaast lopen er op dit moment meerdere nationale trajecten waarin de financiële prikkels met betrekking tot fossiele brandstoffen worden bekeken. Zo worden de energiebelasting en de opslag duurzame energie (ODE) geëvalueerd. Hierin wordt onder andere gekeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de fiscale regelingen. De resultaten van deze trajecten verwacht ik in de komende maanden. Deze onderzoeken kunnen bijdragen aan de keuzes van een volgend kabinet om de fiscale regelingen op dit gebied te herzien.